

САДРЖАЈ

Предговор	13
Рецензија проф. др Драгора Хибера	15
Увод	17
1. Опште напомене	17
2. О термилошком одређењу и природи дужности обавештавања при закључењу уговора	23
3. О функцијама предуговорне дужности обавештавања	29
4. Метод истраживања предуговорне дужности обавештавања	34
5. План истраживања	36

ДЕО ПРВИ

О ПРАВНОМ ОСНОВУ И НАЧИНУ САНКЦИОНИСАЊА ОПШТЕ ПРЕДУГОВОРНЕ ДУЖНОСТИ ОБАВЕШТАВАЊА

1. Однос предуговорне дужности обавештавања и преваре	41
1.1. Превара ћутањем – постављање проблема	41
1.2. Схватања о превари и дужности обавештавања као двема одвојеним установама у англосаксонским праву	41
1.2.1. Строго раздвајање ћутања од активних радњи довођења/одржавања у заблуди	42
1.2.2. О односу преваре и простог ћутања у англосаксонском праву – нема преклапања?	44
1.3. Дужност обавештавања као претпоставка санкционисања преваре ћутањем	48
1.4. Ћутање као равноправан облик преварног поступања у француском праву	50
1.5. Превара ћутањем у нашем праву	55
1.6. Закључно о односу преваре ћутањем и дужности обавештавања	59

2. Однос предуговорне дужности обавештавања и заблуде	61
2.1. Постављање проблема	61
2.2. Држање сауговорача жртве заблуде при закључењу уговора.	62
2.3. Држање жртве заблуде при закључењу уговора	66
2.4. Недовољност самосталне примене правила о заблуди на повреду дужности обавештавања.	70
2.5. Закључно о односу заблуде и предуговорне дужности обавештавања	71
2.6. Схватања о превари непажњом	72
3. Однос предуговорне дужности обавештавања и одговорности за правне и материјалне недостатке	74
3.1. Постављање проблема	74
3.2. Однос између правила о одговорности за недостатке и предуговорне дужности обавештавања.	77
3.3. Примена правила о одговорности за недостатке при санкционисању дужности обавештавања	78
3.3.1. Утицај савесности прибавиоца на примену правила о одговорности за недостатке	79
3.3.2. Утицај савесности преносиоца на његову одговорност за недостатке	81
3.4. Недовољност/неадекватност примене правила о правним и материјалним недостацима на повреду предуговорне дужности обавештавања.	85
3.5. Прећутне уговорне одредбе као одступање од класичног разумевања <i>saveat emptor</i> принципа у савременој англосаксонској доктрини и пракси.	86
4. Дужност обавештавања и предуговорна одговорност.	90
4.1. Постављање проблема	90
4.2. Схватање о предуговорној одговорности као врсти уговорне одговорности	91
4.3. Схватање о предуговорној одговорности као врсти деликтне одговорности	94
4.4. Примена члана 268 Закона о облигационим односима на повреду предуговорне дужности обавештавања	99
4.5. Санкционисање повреде дужности обавештавања при закључењу уговора применом правила о предуговорној одговорности	100

4.5.1. Могућност примене правила о одговорности за штету уз кумулативно постављен захтев за поништење уговора	101
4.5.2. Могућност самосталне примене правила о одговорности за штету	104
4.5.2.1. Захтев за накнаду штете у случају када уговор остаје на снази	104
4.5.2.2. Захтев за накнаду штете у случају када уговор није ни закључен	113
4.6. О заснивању и санкционисању дужности обавештавања позивањем на општа начела облигационог права	115

ДЕО ДРУГИ

ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПРЕДУГОВОРНЕ
ДУЖНОСТИ ОБАВЕШТАВАЊА

1. Уводна разматрања	121
2. Дејства постојања предуговорне дужности обавештавања	123
2.1. Спречавање настанка заблуде	123
2.2. Смањење подстицаја за стварање информација	124
2.3. Друштвена пожељност предуговорне дужности обавештавања	125
3. Теорије економске анализе предуговорне дужности обавештавања	127
3.1. Кронманова (Kronman) подела на намерно и случајно прикупљене информације	127
3.1.1. Критика Кронманове теорије	131
3.1.1.1. Практична непримењивост	131
3.1.1.2. Занемаривање других значајних околности за наметање дужности обавештавања	131
3.1.1.3. Ограничена примењивост на дужност обавештавања о сопственој престацији	134
3.2. Познеров (Posner) предлог најјефтинијег сакупљача информација	135
3.3. Теорије о друштвеном значају информација	136
3.3.1. Хиршлajферова (Hirshleifer) подела на предвиђање (foreknowledge) и откриће (discovery)	136

3.3.2. Шавелова (Shavell) теорија о утицају карактера информације на дужност обавештавања	137
3.3.3. Кутерова (Cooter) и Уленова (Ulen) подела на продуктивне и редистрибутивне информације . . .	138
3.3.4. Колманова (Coleman), Хекаторнова (Heskathorn) и Мејзерова (Maser) теорија о вредности информације	140
3.3.5. Критика теорија о значају друштвене вредности информација	141

ДЕО ТРЕЋИ

ПРЕПОЗНАВАЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ОПШТЕ ПРЕДУГОВОРНЕ ДУЖНОСТИ ОБАВЕШТАВАЊА У МОДЕЛИМА И ПРОЈЕКТИМА ЕВРОПСКОГ УГОВОРНОГ ПРАВА

1. Принципи европског уговорног права (<i>Principles of European Contract Law</i>)	146
1.1. Непостојање изричите одредбе о дужности обавештавања при закључењу уговора.	146
1.2. Санкционисање повреде предуговорне дужности обавештавања применом правила о заблуди	147
1.3. Санкционисање повреде предуговорне дужности обавештавања применом правила о превари	149
1.4. Право на накнаду штете	150
2. Европски законик о уговорима (<i>European Contract Code</i>) . . .	152
3. Решења Нацрта заједничког оквира (<i>Projet de cadre commun</i>)	154
4. Нацрт заједничког референтног оквира (<i>Draft Common Frame of Reference</i>)	155
4.1. Уређење предуговорне дужности обавештавања као посебне установе	155
4.2. Регулисање повреде предуговорне дужности обавештавања преко правила о заблуди	159
4.3. Регулисање повреде предуговорне дужности обавештавања путем правила о превари.	162
4.4. Право на накнаду штете	163
4.5. Решавање проблема конкуренције захтева по више основа.	164

ДЕО ЧЕТВРТИ
ЕЛЕМЕНТИ ПРЕДУГОВОРНЕ
ДУЖНОСТИ ОБАВЕШТАВАЊА

1. Држање сауговарача при закључењу уговора.	169
1.1. Држање (претпостављеног) дужника при закључењу уговора.	169
1.1.1. Свест дужника о одређеној релевантној чињеници као предуслов настанка дужности обавештавања.	169
1.1.1.1. Дужност самообавештавања са циљем правилног извршења дужности обавештавања у француском праву (devoir de s'informer pour informer).	171
1.1.1.2. О претпостављеном знању као критеријуму за настанак и обим дужности обавештавања у англосаксонском праву.	179
1.1.1.3. Свест дужника као предуслов настанка дужности обавештавања у нашем праву.	182
1.1.2. Свест о значају информације за сауговарача	188
1.1.2.1. Схватања у упоредном праву о начину процене одлучујућег карактера информације и неопходности постојања свести дужника о њој.	189
1.1.2.2. Схватања у нашем праву о начину процене одлучујућег карактера информације и неопходности постојања свести дужника о њој у нашем праву	193
1.2. Држање (претпостављеног) повериоца при закључењу уговора.	196
1.2.1. Свест повериоца о одређеној релевантној чињеници	196
1.2.2. Дужност самообавештавања као природна граница дужности обавештавања	198
1.2.2.1. Уопштено о дужности самообавештавања.	198
1.2.2.2. Развој дужности самообавештавања.	199
1.2.2.3. О начинима процене извршења дужности самообавештавања	203
1.2.2.3.1. О степену пажње повериоца при извршавању дужности самообавештавања	204
1.2.2.3.2. О субјективној и(ли) објективној процени непажње.	206

1.2.2.3.3. Постоји ли дужност повериоца да потражи савет стручњака?	215
1.3. Однос злонамерног прећуткивања дужника и неизвињавајуће заблуде повериоца – чини ли превара ћутањем сваку заблуду нескривљеном?	221
1.3.1. Постављање проблема	221
1.3.2. Однос кривице дужника и кривице повериоца према правилима о одговорности за недостатке	223
1.3.3. Неуједначеност ставова у судској пракси да превара ћутањем увек чини заблуду извињавајућом	228
1.3.4. Намера као аргумент у прилог схватању да превара ћутањем чини заблуду извињавајућом	230
1.3.5. Критика схватања да превара ћутањем чини заблуду извињавајућом	232
1.3.6. Уопштени закључак	235
1.4. Утицај оправданог поверења које поверилац има у дужника на дужност (само)обавештавања	236
1.4.1. Посебан однос поверења заснован на квалитетима дужника	238
1.4.1.1. Закључење уговора између заступаног и заступника	240
1.4.1.2. Закључење уговора између директора друштва и његових (будућих) чланова	244
1.4.1.3. Закључење уговора између чланова породице или других блиских лица	246
1.4.1.4. Закључење уговора између стручњака и лаика	248
1.4.1.5. О неодређености појма односа поверења у англосаксонском праву	250
1.4.2. Посебан однос поверења заснован на природи уговора који се закључује	254
1.4.2.1. Закључење уговора између (будућих) ортака	255
1.4.2.2. Закључење уговора између запосленог и послодавца	256
1.4.2.3. Закључење уговора о осигурању	259
1.4.2.4. Закључење уговора о јемству	264
2. Објект предуговорне дужности обавештавања	267
2.1. Релевантност информације као критеријум за утврђивање објекта дужности обавештавања	269

2.2. Утицај садржине информације на дужност обавештавања	273
2.2.1. Подела информација на „унутрашње“ и „спољашње“ у англосаксонском праву.	273
2.2.2. Информације које се односе на битна својства престације коју ће дужник дуговати повериоцу након закључења уговора	276
2.2.2.1. Информације о карактеристикама ствари која се преноси сауговарачу	277
2.2.2.2. Информације о другим околностима које омогућавају повериоцу да правилно разуме садржину престације која му се нуди	281
2.2.2.3. Информације које се односе на битна својства личности сауговарача	286
2.2.2.4. Ограничење објекта дужности обавештавања постављањем захтева да информација буде у непосредној вези са садржином уговора или особинама сауговарача	290
2.2.3. Дужност обавештавања и заблуда о сопственој престацији	292
2.2.3.1. О оправданости поништења уговора због заблуде о сопственој престацији и дужности обавештавања о њој.	292
2.2.3.1.1. Однос заблуде о сопственој престацији и других врста заблуда.	293
2.2.3.1.2. Може ли заблуда о сопственој престацији бити извињавајућа?.	297
2.2.3.1.3. О корисности прихватања заблуде о сопственој престацији и дужности обавештавања о њој	299
2.2.3.2. Заблуда о вредности у ужем смислу и дужност обавештавања	303
2.2.3.2.1. О општеприхваћеном ставу да нема дужности обавештавања о вредности престација и његовој оправданости	303
2.2.3.2.2. Посебан однос поверења између страна као изузетак од правила да нема дужности обавештавања о вредности престације.	308
2.2.3.2.3. Дужност обавештавања и заблуда о вредности према новим решењима француског Грађанског законика	312

2.2.3.2.4. Могућност поништења уговора због заблуде о вредности у ужем смислу у нашем праву	313
2.2.4. Предговорна дужност обавештавања о праву	316
2.2.4.1. Појам заблуде о праву и њен однос са заблудом о чињеницама.	316
2.2.4.2. Заблуда о праву и извињавајући карактер заблуде.	321
2.2.4.3. Дужност обавештавања о праву	325
2.2.4.3.1. Дужност обавештавања и неправна заблуда о праву.	326
2.2.4.3.2. Дужност обавештавања и права заблуда о праву	328
2.2.4.3.3. Дужност обавештавања и заблуда о пуноважности уговора	338
2.3. Подела дужности обавештавања према својој природи (дужност обавештавања, саветовања и упозорења).	345
2.3.1. Дужност обавештавања у ужем смислу	346
2.3.2. Дужност саветовања	347
2.3.3. Дужност упозорења.	353

ДЕО ПЕТИ

О ДРУГИМ ПРЕПРЕКАМА ЗА НАСТАНАК ДУЖНОСТИ ОБАВЕШТАВАЊА

1. Право на изношење нетачних чињеница као препрека за настанак дужности обавештавања	361
1.1. Превара и право на лагање.	361
1.2. Превара и <i>dolus bonus</i>	364
1.3. Превара и изјаве мишљења или намере у англосаксонском праву	366
2. Однос дужности обавештавања и дужности чувања тајни.	368
Закључна разматрања	371
Литература	375
Цитиране судске одлуке и ставови судова.	391
Интернет адресе	401